

Прага, 3 січня 1921 року
Praha

Ч. 12.....

Д О К Л А Д

/ Відповідь на 2 питання наказу Міністерства Закордонних Справ
з дня 15-го листопада 1920 року, Ч. 407/4404/.

Особливо консульського відділу при Місії не має. Цей ненормальний стан пояснюється тим, що представництво У.Н.Р. у Празі є тільки надзвичайною Місією і по міжнародному праву може офіційно виконувати права і обов'язки консульські тільки у цьому своєму, чеською державою признаному характері:

Але і у внутрішньому урядованні не утворено при Місії особливо консульського відділу, головне тому, що штати Місії від самого початку були дуже малі, так що по зорганізованості трьох кінцевих відділів а саме: 1/ для чисто дипломатичної праці, під назвою особиста канцелярія Голови Місії, 2/ інформаційно-пресового відділу і 3/ відділу загальна Канцелярія не було за браком сил другої ради, як приділити всі діла по консульським, паспортним, касовим і економічно-господарським справам до загальної канцелярії, бо як би навіть утворено було для тих справ окремі відділи, то не було би кому віддати їм управи. Далі промовляло за таким зєдиненням тих, як так споріднених зі собою справ у одному відділі і те, що використовується рівномірно сили, які поза згаданими трьома відділами оставали до розпорядження і не вийде таке, що в одному відділі прим. паспортним, або економічно-господарським буде небагато праці а за те урядовці в консульським відділі будуть пере-
зружені працею.

— Все ж таки, хоч Місія і не мала можливости утворити окремого консульського відділу, зорганізовано у загальній канцелярії апарат для чисто консульських справ а саме заведено книжку для звичайних паспортів, книжку для легітимацій, книжку для дипломатичних паспортів, книжку для курерських посвідчень, книжку для запису копій і перекладів, які

свідчаться Місією, книжку для легалізації документів, книжку для запису віз, книжку для запису цінностей зданих на сховання до Місії, книжку для реєстрації українських громадян, що перебувають на чеській території. Що правда не заведено книжок для духовних заповітів і для торговельних умов ^з тої простої прчини, що духовний заповіт досі було зроблено тільки один і складена була при участі Місії тільки одна торговельна умова, між чесько-словацьким Урядом а Урядом З.О.У.Н.Р..

Збирається також і тримається у перегляді пропозиції різних фірм чеських і проекти чеських фаховців по справам економічним торговельним і господарчим. Початково пересилано ці пропозиції і проекти до відповідних ресортових міністерств, але через те, що остали вони без відповіді, переховується їх в Місії і перешлеться їх до Уряду в принагідним менті.

Доклади про індустріяльний господарський, торговельний та инш. розвиток чесько-словацької держави пересилано до уряду тільки спорадично тому, що загальний відділ перездружений працею і не має фаховця по тим справам, а друге, що численні торговельні Місії-репрезентації кооперативів, виряджувані Урядом за кордон пересилають ^{огляду} чаєно до відповідних міністерств більш основні і фахові доклади по цим справам, як це зможуть зробити нефахові урядовці загальної канцелярії. —

І як раз, це показав пізніший досвід - тільки завдяки цій практичності і економії у використанню невеликого числа осіб Місії треба завдячити, що Місія як цілість а з окрема її відділ загальна канцелярія працювали справно, скоро і точно, хоч на чесько-словацькій території живе найбільше число українських громадян емігрантів і хоч пражська Місія побіч берлінського Посольства була одиноким представництвом У.Н.Р., яке не тільки формально /як прим. Місії в Англії, Голандії, Данії, Швайцарії, Італії, Швеції, Туреччині і индр./, але де факто виконувало до останніх часів, се е до листопада ц.р., заступництво інтересів громадян обох Україн.

А саме справа галицьких Українців, виселенців і емігрантів також бувших автрійських служачих, урядовців і військових осіб з їх різноманіфтними і безчисельними претензіями до бывшего автрійського уряду чи то його спадкочемця чеського правительства в кінци до самої Місії, /вїденське посольство мало щасття, що такі справи перебрало на себе галицьке посольство/ поставили пражську Місію зараз з її приїз-

16

дом у Прагу перед такою безліччю проблемів і праці, що справді тільки завдяки тій концентрації таких справ у одному відділі та в одних руках - управі, без огляду на те, який характер мали поодинокі чинності зроблені для полагодження справи одного і того самого емігранта, виселенця, бувшого австрійського урядовця, змогла Місія сповнити всі бажання українських громадян, а скільки вони були оправдані не переступали межі можливості.

Щоби зрозуміти велич праці, виконаної загальною канцелярією від 2 лютого 1919 року /день приїзду Місії до Праги/ досить згадати, що Місія застала тоді на території чесько-словацької Республіки 5 таборів галицьких цивільних виселенців /евакуованих австрійським урядом з тих теренів де йшла боротьба/ з них в однім тільки таборі в Святобожицях на Мораві було понад 1500 осіб, переважно старців і дітей. Далі були по цілій Чехословаччині розкинені то менчі то більші відділи бувших австрійських, східно-галицьких військовоїх частин/кадри східньо-налицьких полків/, яких революція захопила на чеській землі і які з причини хаосу, неупорядкування транспорту і тяжкої зими не могли передістатися до Галичини.

Ті сотки, тисячі українських громадян, про яких досі ніхто не дбав ані ними не журився, яким з розпадом Австрії спинено платню і оставлено на волю Богу, засипали Місію зараз з її приїздом у Прагу безчисельними проханнями, як усними так і письменними о допомогу, виставлення документів, добуття для них від австрійського чи чеського уряду належної їм за попередні місяці платні, відправи до батьківщини і т.д.

Всі ті прохання входили до загальної канцелярії і у ній полагалось, при чім справа відправи емігрантів ускладнювалася через те, що чесько-словацьке правительство приступило було як раз тоді до оштемплювання давних австрійських грошей і видало було з того приводу заборону вивозити за межі чеської держави які не будь рухомі речі. А тут деякі виселенці забрали з собою з Галичини навіть мебліровку. Тож приходилося загальній канцелярії виводити у чеських урядів дозволу на вивіз просто кожної сорочки і другого плаття, конної скрині, шафи, постелі, обуви і т.д. А вже найбільше праці і заходів було з визволенням грошей емігрантів, бо як відомо, в законі про оштемплювання грошей була постановка, що 50% зголошення до оштемплювання сумузатримується чеських урядом як примусову позику.

Цього і подібного характеру справи затруднювали і затруднюють
працьку Місії і по сьогодні.

Що й не з весною 1919 року вдалося Місії, чи там точніше висло-
влючись загальній канцелярії, відправити яку тисячу чи дві емігрантів
до батьківщини, а вже в маю цього ж самого року прибуло їх в двоє,
або і в трое стільки, а як додаток до цього ціла бригада, понад 5000
старшин і козаків, яких Поляки відрізали від головної галицької армії,
що була перейшла тоді за Збруч з початком мая 1919 року, виперли на
чеську територію.

Що це значить для закордонного представництва така масова поява
її громадян на території, на якій вона працює, зуміє оцінити тільки
Наша варшавська Місія, а і то не вповні, бо львину часті праці перебра-
ди в неї центральні наші уряди і установи, які разом зі своїми гро-
мадянами перенеслися і осіли на польській території. А що Чехія була
одинокю територією, яка прихильно ставилася до Українців і йшла їм
на зустріч так далеко, що прим. платила наших старшинам і козакам
а також 300 залізничникам таку платню як своїм власним громадянам,
то ж не диво, що число емігрантів не то що не зменшувалося а, противно
що раз більшало, бо до Чех стягалися відтак ті всі, які по Камінецькій
катастрофі були передісталися чи до Югославії, чи до Румунії.

Кільки клопату і праці було з українською бригадою, яку при-
міщено в Нім.-Яблонім, із робітничими сотнями утвореними на Словач-
чині і Прикарпатській Русі, було свого часу зясовано в окремій дїкла-
ді Місії до Мін. Зак. Справ, де було також зазначено, що ведення всіх
важніших справ військових доручено секретареві завідоуєчому загальною
канцелярією, бо компетенція тодішнього військового Агента Отамана
Жуківського, задля його політичних виступів і його відношення до Уря-
ду У.Н.Р. мусіла бути обмежена до мінімуму. В правктиці передедено
цей поділ в цей спосіб, що справи, які торкалися б бригади в Нім.-Яблон.
і українських військових осіб взагалі та військового майна /прим.
літаки/ оскільки вималали вони чи устної, чи письменної інтервенції
у чеського Уряду, були полагоджувані відлучно загальною канцелярією.

Цей поділ був припинений з приїздом полковника Мельника
22/IV-1920р., яким було заміщено отамана Жуківського. З приїздом
полк. Мельника військова агентура і загальний відділ працювали в зазна-
чених справах разом у спільному порозумінню, докладаючи очевидно про
все Голові Місії а навинадок відмінних думок прохаючи його вирішування

7

З того, що дотепер сказано про діяльність загального відділу, бачиться ясно, що надзвичайні світові події та з окрема надзвичайні відносини, серед яких приходилося будувати У.Н.Р. і заступати її інтереси в Чехах, витворили аномальні справи, які своєю кількістю переросли у пражській Місії цілі гори справи чисто консульського характеру. Так що ці останні мусить уважати за додаток до перших а не противно.

Все те представити і зясувати вважає Місія запотрібне для того, аби виказати, що відповіді на завданні Місії конкретні питання не вичерпують ще цілої діяльності Місії поза її працею на полі політичним, інформаційним і пресовим, бо ці питання складені після схеми, передбаченої для мирних часів і торкаються справ чисто консульського характеру.

Щоби хоч приблизно начеркнути повноту праці загальної канцелярії невід речі буде зазначити, що старалася вона для українських громадян о дозвіл перебування на чеській території і все з успіхом; виводу студентам-українцям: звільнення від шкільної оплати, признання семестрів, втрачених через військову службу, і дозвіл студіювати на вищих школах в Чехії; виводу для українських громадян, які на це заслугоють, всі візи / за виїмком польських віз, які виводу особиста канцелярія /; приміщує українських урядовців на посадах Прикарпатської Русі, очевидно в обмеженим числі, / дотепер вистаралася загальна канцелярія посади для більш чи сорок українців / і полагоджує силу других поменчих справ, які в мирних часах не потребували інтервенції закордонних представництв а зараз вимагають багато часу і труду.

Особовий склад загальної канцелярії:

1. Секретар А. Витюшинський, завідуючий загальною канцелярією.
2. Аташе А. Ластовецький, начальник загальної канцелярії.
3. Урядовець М. Стефанович, діловод.
4. Урядовець Л. Товстоног, касир і бухгалтер.
5. Друкаршиця С. Витязівна, для мови української.
6. Друкаршиця А. Столзова, для чеської мови.

8

4. січня 1921.

Прага,1919
Praha,

до Ч. 12.

ВІДПОВІДІ

На питання, переслані Дипломатичній Місії у Празі відношенням
Міністерства Закордонних Справ з дня 15/II - 1920 року за
числом 407/4404.

1/. Коли почато існувати
Представництво.	I.	1/. 2/II- 1919 року.
2/. Як організовано консульський
відділ.		2/. Відповідь у прилозі.
3/. Які книги заведено
в цьому відділі.		3/. Книги для звичайних паспортів,
книга віз, книга для легітімацій,
книга для дипломатичних паспортів,
книга для кур'єрських посвідчень,
книга для запису цінностей, зданих
на сховання до Місії, книга для ре-
гістрації українських громадян,
книга для запису копій, перекла-
дів, які свідчаються Місією, книга
для легалізацій документів.
I. Скільки побирав консульський
Відділ за такі чинности.		
4/. За видання копій, виписки
з діл.		4/. До 23/VII-1920р. не побирано
оплати, від 24/VII до 25/IX поби-
рано 20кч. за сторінку а від
26/IX до останнього часу 25кч.
за сторінку.
5/. За переховання майна.		5/. Не побирано оплати бо при-
ватних депозитів не було.
6/. За переховання грошей,
акцій і.т.д.		6/. " " " "
7/. За переховання пакету
з документами, та заповіти.		7/. " " " "
8/. За завірення перекладу
копій, підпису.		8/. До 23/VII-1920 р. не побирано
оплати; від 24/VII до 25/IX 1920р.
побирано 10 кч. а від 26/IX до
останнього часу 15 кч.
9/. За посвідчення, підняття
грошей, за всяке инче грошове
посвідчення.		9/. Не було
10/. За зіставлення протоколу
стверджуючого якусь подію.		10/. " "
11/. За внесення в актову
книгу зміст різних паперів.		11/. " "
12/. За внесення в актову
книгу заповіти.		12/. " "

9

13/. За пересилку, оповіщення розшукування та вінчання.

13/. Не побирано оплати

14/. За кожне скаргове прохання.

14/. Не було

15/. За посвідчення про народження, вінчання, хоробу, смерть.

15/. Побирано 30 кч.

16/. За легалізування актів і повноважень.

16/. Як в пункті 8.

17/. За опис майна.

17/. Не було

18/. За нотаріальний акт про набуття і відчуження приватних справ.

18/. " "

19/. За продаж майна з публічного торгу.

19/. " "

20/. За видачу паспорту.

20/. Д. 23/УІ - 1920р. побирано за паспорт звичайний 10кч. від 24/УІ до 25/ІХ-1920р. 50кч. а від 26/ІХ до останнього часу 100кч

21/. За видачу тимчасового посвідчення на право проживання.

21/. До 23/УІ 1920р. не повибирано оплати, від 24/УІ 1920р до 23/УІІ 1920р. 10кч., від 27/УІІ до останнього часу 30кч.

22/. За візування, українського паспорту, чужеземного паспорту.

22/. До 23/УІ -1920р. побирано 10кч., від 24/УІ -1920р. до 25/ІХ 1920р. 25 кч., а від 26/ІХ до останнього часу 50 кч.

23/. За усякі інші, не зазначені тут чинности.

23/. За продовжування паспортів : до 23/УІІ 1920 р. не побирано оплати, від 24/УІІ до 25/ІХ 1920р. 25 кч., а від 26/ІХ до останнього часу 100кч. за продовжування на І рік.

24/. а/ Загальна сума, в першому році існування Представництва
б/ В другому році

24/. а/ 12.928кч. 80 сот.
б/ 57.072 кч.20 сот.